

**Курілло В. Є.,**  
к. і. н., доцент,  
Чорноморський державний університет імені Петра Могили,  
м. Миколаїв, Україна  
**Семусєва Д. І.,**  
Чорноморський державний університет імені Петра Могили,  
м. Миколаїв, Україна

## ПОЛІТИЧНИЙ ВЕКТОР ІСЛАМУ

*У статті висвітлено особливості політичного вектора ісламу. Автор аналізує головні джерела ісламу – Коран, Сунни і Шаріат і характеризує їх вплив на політичний бік життя мусульман. Також розглядаються особливості участі мусульман у політичному житті ісламської держави з точки зору приписаних норм у першоджерелах ісламу. Автор проводить аналіз місця ісламу у політичному житті сучасних мусульманських країн. Наводяться конкретні приклади політичної ролі ісламу в житті деяких ісламських держав.*

**Ключові слова:** іслам; мусульмани; Коран; Аллах; Сунни; ісламська держава; умма; політичний вектор.

**Постановка проблеми.** Іслам на сьогодні виступає не тільки однією з найпоширеніших монотеїстичних релігій світу, але й потужним інструментом політики мусульманських країн. Світові політичні та соціальні події відзначаються тенденцією розповсюдження ісламського фундаменталізму, або інакше – ісламізму. Мусульманські країни відзначаються зростанням ролі ісламу у внутрішній політиці, іслам також використовується і в міжнародних відносинах багатьма провідними мусульманськими державами. Виходячи з того, що сучасні мусульманські країни є важливими учасниками міжнародних відносин, постає актуальним питання про політичний вектор ісламу.

**Аналіз досліджень і публікацій.** Деякі аспекти проблеми, порушеної у статті, розглядали такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як В. Бурдукова, М. Зінченко, О. Богомолов, А. Малашенко, А. Ігнатенко, Є. Борзова, І. Кудряшова, Р. Ланда, П. Ланд, О. Матицин, С. Нагорний, Н. Пороченко та ін.

Так, у монографії А. Малашенка «Ісламська альтернатива та ісламський проект» розглядається роль ісламського чинника у світовій політиці, розкриваються фактори, які дозволяють мусульманському регіону бути значним гравцем на міжнародному просторі [9].

У книзі «Культура і політичні системи країн Сходу» Є. Борзова та І. Бурдукова розглядають політичний ісламізм як визначальний фактор політичного життя мусульманських країн і те, яке місце політична культура мусульманського світу займає в політичній культурі всього суспільства [2].

Р. Ланда в дослідженні «Політичний іслам: попередні підсумки» дає якісну характеристику сучасному політичному ісламу, особливо його радикальним течіям. На думку автора, нинішня радикалізація ісламу багато в чому закономірна і здійснює неабиякий вплив на політичне життя світу [8].

Отже, політичну роль ісламу в житті мусульманських країн розглянуто різними науковцями, водночас є висвітлення саме політичного вектора ісламу відповідно і його місця в політичному житті мусульман.

**Метою** запропонованого наукового дослідження виступає спроба з'ясування політичного вектора ісламу. У більшості країн мусульманського світу іслам виступає не тільки в ролі панівної релігії, а й пронизує всі сфери життя, у тому числі й соціально-політичну сферу. Тому необхідно визначити роль ісламу в політичному житті сучасних мусульманських країн.

**Виклад основного матеріалу.** У Корані – релігійній святині мусульман – зазначається: «О ті, які увірували! Коріться Аллаху, коріться посланнику і власникам влади серед вас» [6].

Відповідно до цього вислову, мусульманин зобов'язаний слухатися правителя (халіфа), який і є намісником Аллаха, і коритися йому. Кожний мусульманин повинен не протидіяти правителю, не висловлюватися погано на його адресу, тому що непокоря правителю тягне за собою тяжкі для віруючого гріхи. Цей припис вказує на те, що Коран містить у собі звід норм, які покликані контролювати життя мусульман у всіх сферах життя, у тому числі й у політичній. Варто зазначити, що в більшості мусульманських держав Коран закладений в основу не тільки релігійного законодавства, але й правового та громадянського.

Сунна, постанови якої надійшли від посланника Аллаха – Мухаммеда, але не ввійшли до складу Корану, є другим після Корану джерелом ісламського права, і містить у собі правила участі в політичному житті мусульман. Хадіси, які складають Сунну, не тільки детально тлумачать закони ісламу, згадані в Корані, а також демонструють їх практичне застосування.

Так, згідно з цими законами, правовірний повинен боятися Господа і не шукати влади, однак якщо йому довіряють її, він зобов'язаний докласти всіх зусиль для того, щоб бути справедливим і богобоязливим. Хадіси наголошують на необхідності повідомляти правителю про допущені ним помилки, але водночас терпіти все, що наказує Халіф (правитель), навіть якщо мусульманину це не подобається. Також в одному з хадісів зазначається: «Хто вшанує государя, якого Всевишній і Всеблагий Аллах настановив на землі, того вшанує Аллах. А хто принизить государя, якого Всевишній і Всеблагий Аллах настановив на землі, того принизить Аллах» [11].

Наступним джерелом, яким повинен керуватися мусульманин у суспільно-політичному житті, є Шаріат. Шаріат являє собою сукупність юридичних і моральних принципів і правил поведінки мусульманина. Відповідного до нього, Аллах категорично забороняє виступати проти мусульманського правителя, якого вже вибрали на цю посаду. Той, хто робить спроби повалити владу, що знаходиться в руках мусульманина, або навіть підірвати її авторитет, виступає проти волі Аллаха і його останнього пророка. Згідно із шаріатом, рекомендується направляти несправедливих правителів шляхом попередження та нагадування про те, що для аморальних і безчесних людей уготовано суворе покарання в світі неземному.

Провідний арабський політичний мислитель Абу Хамід аль Газалі, обгрутовуючи обов'язковість халіфату, наголошував на тому, що навіть несправедлива влада є кращою за анархію. Окрім того, згідно з найпоширенішою сунітською концепцією, носієм верховної влади в халіфаті є Аллах. Умма здійснює владу від його імені [1].

Отже, аналізуючи основні джерела ісламу, стає зрозумілим, що ісламський звід норм та правил правовірного мусульманина містить у собі однозначну політичну складову. Мусульманин повинен підкорятися такому способу правління, який вказано в цих джерелах, це, у свою чергу, вказує на те, що релігія відіграє важливу роль у формуванні політичного режиму. Правління в ідеальній за ісламом державі не носило суто авторитарного характеру, адже мусульманин не повинен тільки виключно підкорятися правителю, але й має брати участь у політичному житті країни. Кожний мусульманин входить до умми (громади), члени якої виконували дорадчу функцію під час ухвалення різних політичних рішень. При цьому ісламська концепція вітає дорадчу участь мусульман в ухваленні рішень із суспільно-політичних питань на стадії їх обговорення та забороняє їх критику після затвердження.

М. Насірі вказує, що найбільш важливою серед усіх справ, якою займалися мусульмани, було заснування ісламського правління. Посланник Аллаха встановив між мусульманами братерство і любов, надав для всіх права ради в політичних, соціальних та економічних справах ісламського суспільства [12, с. 54].

Відповідно до належності кожного мусульманин до умми, формувалися головні обов'язки праведного віруючого щодо його відносин із правителем. Наприклад, кожний мусульманин, якщо бачив помилку

правителя, мав право (навіть більше – був зобов'язаний) надати йому відповідну консультацію.

Інший науковець П. Ланд вважає, що, незважаючи на бажаність консультацій, за правителем залишено право на одноосібне ухвалення рішення щодо спірних питань, з якими мусульмани зобов'язані погодитися. Завдяки цьому застереженню принцип дорадчості, що широко застосовувався в епоху раннього ісламу, у наш час часто залишається лише декларацією, яка не має належного поширення [7, с. 50].

Відповідно до політичної теорії ісламу, народ приймає право правителя здійснювати владу, який задалегідь обраний Аллахом, і водночас підкоряється йому. Сам характер мусульманського правління нагадує двосторонній договір між правителем, намісником бога та народом. Згідно із основними законами ісламу, мусульманська громада має право усунути правителя, якщо той узурпує владу.

Варто відзначити що політичний вектор ісламу не характеризується абсолютною однозначністю, у першу чергу через те, що в ісламі існує відразу декілька напрямів, основними з яких є сунізм та шіїзм.

Якщо сунізм, що має понад 90 % прибічників серед усіх мусульман, засновувався на традиційних законах ісламу, то шіїзм, розповсюджений більше в сучасному Ірані та Іраку, відзначився дещо відмінним впливом на політичне життя цих країн.

Головною відмінною рисою тут було те, що прибічники шіїзму відкидали ідею вибраності глави общини – імама. Вони робили акцент на принципі спадкової духовної влади, тобто надання трону халіфів нащадкам Алі (імамат). Тут помітну роль у впливі на політичне життя держав надають знавці ісламу – улеми. Провідні шіїтські богослови визнають право улемів втручатися в політику, аж до участі в управлінні державними справами [9, с. 45].

Дві основні течії ісламу – шіїзм та сунізм – також, у свою чергу, поділяються на декілька напрямів, які в певний час у певній країні впливали та впливають на політичне життя її громадян. Так, у сунізмі найпершим відгалузився напрям суфізму. Суфізм являє собою вчення, яке пропагує правовірним індивідуально встановлювати контакт із Богом (Аллахом) [5].

Сьогодні ця течія ісламу набуває своєї популярності серед корінних мусульман у країнах Східної Європи (Крим, деякі республіки Північного Кавказу та ін.). Суфізм відіграє значну роль, особливо серед молоді, у формуванні ідейно-політичних поглядів. Останнім часом окреслилася тенденція, коли ідейні гасла замінюються політичними та здебільшого носять релігійно-екстремістський характер.

Наступна течія – салафізм – також відзначається вагомою роллю в політичному житті мусульман. Салафізм – учення, яке пропагує повернення до образу та віри ранньої мусульманської громади. На сьогодні цей напрям є основою для фундаментального ісламу, або ісламізму, який виступає основним вектором зовнішньої і внутрішньої політики мусульманських держав [5].

Напрямок вахабізму в сунітській гілці відстоює первинні принципи ісламу, що відкидають поклоніння святим місцям і виключають будь-які світські розваги.

Ефективним засобом розповсюдження принципів вахабісти вважають саме шлях війн. У Саудівській Аравії цей напрям є основою для релігійного та суспільно-політичного життя.

Вахабізм є ключовою засадою політики новоствореної Ісламської держави Іраку та Леванта (ІДІЛ). ІДІЛ є прикладом якісно нового засобу використання ісламу в політичному векторі. У такому разі норми вахабізму використовуються задля побудови халіфату сучасної доби. Завойовницькі дії Ісламської держави Іраку та Леванта, що ведуться бойовиками на територіях Сирії та Іраку, є спробою відновлення арабського халіфату (існував до XIII ст.). Відповідно, у цій напівреальній державі є свій халіф, а закони засновані на шариаті. Питання, наскільки це державне утворення може функціонувати, неоднозначне, адже поки його «населення» складається виключно з бойовиків, а сама ІДІЛ на міжнародному рівні визнана терористичною організацією.

У шиїзмі найбільшу роль у політиці відіграє напрям атавізму. Ця течія носить більш езотеричний характер і відрізняється синтезом засад ісламу та інших релігій, наприклад християнства.

Алавісти відіграють важливу політичну роль у Сирії. Так, колишній правитель цієї держави Хафез Асад та його наступник Башар Асад включали в основу своєї політики секуляризацію суспільства, рівноправ'я між різними релігіями тощо. При цьому безпосередньо іслам у державі відіграв порівняно менш значущу роль, ніж в інших мусульманських країнах.

Отже, незважаючи на різні напрями, іслам відрізнявся жорстким монотеїзмом, який і сприяв становленню одноосібної влади. Релігія настоє на визначеності людського життя, що, у свою чергу, формує в мусульманина покірність владі. З іншого боку, велике значення умми в політичному житті громадян може бути розглянуто як прояв демократизму, адже сповідає пріоритет суспільних груп. Окрім того, деякі посади в церковній ієрархії, наприклад мула, є виборними. Але загальна регламентація сфер життя мусульманина все ж таки підтверджує всеохопний характер ісламу.

Однак неоднозначність деяких постулатів ісламу дає підстави радикально налаштованим політичним діячам трактувати релігійні догмати у певному напрямі та використовувати це у власній боротьбі за місце правителя. У результаті роль умми, тобто громади, стає дедалі більш формальною, на противагу концентрації влади у глави держави та підконтрольних йому органів.

У такому разі можна сказати, що не тільки безпосередньо іслам визначав політичний устрій та політичну культуру мусульманських країн, а безпосередньо і держава в особі правителів, вдало втручалась у політику, змінюючи для своєї вигоди трактовку означених постулатів ісламу. Отже, сакральний характер політичної культури ісламської цивілізації очевидний: саме релігія дає мусульманину найсильніші мотивації у сфері політики. Окрім того, ісламська політична культура, по суті, закріплює принцип релігійної теократії, обумовлений єдністю і нероздільністю духовної і світської влади глави

мусульманської громади. Можна виділити кілька сучасних теократичних установок, які в цілому поділяються в ісламському політичному світі:

- принцип універсальності ісламу – загальність і нероздільність релігії в мусульманському суспільстві;
- принцип панісламізму – переконання в єдності всіх мусульман, об'єднаних вірою, незалежно від національності;
- ідея відродження халіфату – установлення ісламського порядку, заснованого на законах шариату;
- ідея повернення до первісного «істинного» ісламу, звільненого від багатовікових нашарувань [3].

Сучасний розвиток мусульманських країн зумовив появу якісно нової ролі ісламу в політичному житті мусульман. Політичне життя цих країн на сьогодні характеризується двома тенденціями: демократизацією та лібералізацією політичної та соціальної сфери ряду мусульманських країн та підйомом ісламізму або політичного ісламу.

Як зазначає дослідник Б. Долгов, від результату демократичних процесів сьогодення значно залежить інтеграція арабсько-мусульманського світу у світові процеси та його самоідентифікація в системі світових цивілізацій [4, с. 90].

Що стосується демократизації сучасного політичного життя мусульманських країн, то політичні норми і правила, в основі яких присутні баланс прав більшості і меншості, політичний плюралізм і обґрунтована критика, є другим і не менш важливим компонентом ісламської політичної моделі, яка регулює відносини між політичними суб'єктами, визначаючи дозволені або недозволені дії з релігійно-етичної точки зору.

У політичних системах деяких сучасних країн мусульманського регіону «присутність ісламських принципів взаємодії влади і народу мінімальна і обмежена більшою мірою благодійними організаціями типу вакфов, які в силу своєї специфіки не беруть участь у політичних процесах». Водночас політичне правління являє собою відкритий і незалежний механізм, що вільно корегується, але вступає в протиріччя з основними догмами ісламського правління [2, с. 147-151].

Дедалі більш важливу роль як у політичному, так і соціальному житті набуває іслам, який для кожного, у тому ж числі продемократичного прошарку населення, залишається основним законом повсякденного життя.

Водночас іслам відроджується на політично-державному рівні з концепціями справедливості, рівності, єдності законів, заснованих на шариаті тощо. Цей феномен носить назву «ісламізм» чи політичний іслам, який з'явився не тільки як альтернатива державно-політичного устрою в межах мусульманської країни, а й як відповідь на військово-політичний тиск могутніх країн, у першу чергу США.

Л. Полонська визначає, що вплив ісламу як системоутворювального принципу на різні сфери суспільно-політичного життя, можна розділити на два основні типи:

- 1) течії традиціоналістські – виступають проти будь-яких нововведень, за збереження недоторканою середньовічної ісламської релігійної системи, і помірні течії реформаторського типу, що допускають

зміну цієї системи, нове трактування догматів, які стосуються політичних, правових, соціальних проблем і регулювання господарського життя, і розробку нової моделі розвитку, заснованої на принципах ісламу.

2) реформаторські течії, які, у свою чергу, виступають у двох формах: течії під гаслами «відродження фундаментальних принципів ісламу – «фундаменталістські», і течії, засновані на пристосуванні ісламу до сучасних умов. Саме до останніх найчастіше застосовують термін «модерністські» [13, с. 44].

Політичний іслам розвивається та впливає на політичну культуру всього світу двома способами:

- мирним шляхом, підтримка політичних програм, участь у демонстраціях, партіях тощо;
- насильницьким, через терор та насилля.

Перший метод, як правило, відрізняється тим, що певним чином радикальні ісламські організації заповнюють ту ідеологічну нішу, яка утворилася в країнах, що практикують відокремлення ісламу від політики. Появу політичного ісламу, як правило, пов'язують із маргіналізацією широких верств населення, особливо в містах серед найбільш віруючого прошарку населення. Окрім того, «мирний» політичний іслам появляється в країнах, де панує тільки офіційна державна думка, і неможливо вільне виявлення відмінної від офіційної точки зору.

Отже, політичний вектор ісламу на сьогодні відхилився від однозначного трактування його в першоджерелах. Сьогодні ісламські концепції в політичному житті сучасних країн використовують у більшому ступені для утримання влади в своїх руках, тим не менш іслам у політичному житті мусульманських країн зараз набуває виключної ролі. На прикладі деяких країн можна побачити місце ісламу у формуванні політичного життя мусульманських країн.

Так, Конституція Саудівської Аравії, відповідно до норм ісламу, закріплює владу монарха й належність верховної влади до конкретної династії. Норми правління, які існували з ранніх часів ісламу, набули законодавчої сили. Отже, конституційне осучаснення арабських режимів не змінило змісту верховної влади. Воно лише посилило її легітимізацію, а саме суспільство з готовністю прийняло конституцію. Тож у Саудівській Аравії політичний вектор ісламу постійноється тим, що релігію в цій державі використовують в ролі механізму влади і як засіб створення ефекту функціонування сучасної ісламської країни, в якій саме народ і бере участь.

Доцільно звернутися до Лівії до повалення режиму М. Каддафі у 2011 р., де відзначився значний вплив ісламських канонів. Так, «Декларація про встановлення влади народу» від 1977 р., яка відіграла на той час роль конституції, називала Коран законом суспільства. У коментарях до «Зеленої книги» лідера лівійської революції М. Каддафі, якій фактично надавалося конституційне значення, говорилося, що питання економічної основи держави вирішуються в ній, виходячи з ісламської концепції власності. Вплив ісламу на державне право Лівії в узагальненому вигляді виразилося у проголошенні в 1977 р. особливої форми правління, званої Джамагірією, яка офіційно зв'язувалася з ісламськими політичними традиціями [10].

Приклад іншої форми правління, в основу якої покладено багато ісламських принципів, дає практика сучасного Ірану, конституція якого встановлює, що в результаті перемоги «ісламської революції» в країні склалася специфічна форма держави – «ісламська республіка». Це значення в узагальненій формі отримало закріплення в конституції, яка в ролі гарантії справедливості, незалежності і національного згуртування насамперед називає авторитетні й обов'язкові для простих мусульман думки (іджтихад) найбільших шіїтських правознавців-факихів, засновані на Корані і Сунні [4, с. 93].

Державне право зазначених країн відчувало й відчуває певний вплив ісламських принципів і норм, політичний і ідеологічний зміст яких може бути різним. Неоднозначні і причини їх включення в законодавство. Наприклад, відповідно до конституції Алжиру президент має бути мусульманином. Окремі статті конституцій відображають загальний культурний рівень розвитку цієї групи країн, усталені (нерідко негативні) правила поведінки і традиції, багато з яких мають ісламське походження або освячені авторитетом ісламу, а також особливості офіційної ідеології, що включає в низці випадків ісламські елементи.

У країнах третього світу, особливо африканських, іслам також відіграє важливу роль. У таких державах ісламізм дуже відчутно впливає не тільки на політичну, але й на побутову сферу життя. Особливо помітний вплив ісламізму в Нігерії, Кенії, Танзанії. Тут, як зазначає дослідник А. Малашенко, діють не просто ісламські партії, а в деяких регіонах країн, із більшою часткою мусульман, процвітають закони шариату. Причиною такого буму серед мусульман слугує те, що в Африці християнство залишається релігією правлячих еліт, а також колишніх колонізаторів, тоді як іслам поширений переважно серед нижчих шарів [9, с. 189].

Проаналізувавши місце ісламу в політиці мусульманських країн, можна визначити, що роль ісламу в сучасних мусульманських країнах виражається в чотирьох основних напрямках:

- так зване відродження ісламу в політиці як виклик до нефункціонального уряду (Єгипет);
- іслам не відокремлений від влади, політична культура характеризується традиційною політичною свідомістю (Афганістан);
- релігія в державах де-факто секуляризована і не відіграє важливої ролі в політиці країн (Туреччина);
- іслам виступає державотворчим чинником як спроба відновлення сучасного халіфату (ІДІЛ).

Незважаючи на той факт, що низка мусульманських країн взяла курс на світську владу, в інших країнах релігія досі залишається не відокремленою від влади, а значну роль у політичній культурі ісламського світу зараз відіграє саме фундаменталістській іслам. Різноманітні погляди ортодоксів значно впливають на політику мусульманських країн, водночас фундаменталісти самостійно виступають у світовій політиці, роблячи значний внесок у політичну культуру всього світу.

Підбиваючи підсумки, треба зазначити, що іслам є невід'ємним елементом політичного життя кожного

мусульманина. Теоретичні засади релігійних канонів у політичній сфері вказують на консервативні цінності, проте неправильно трактування і жорстко одноманітне висвітлення норм ісламу зводить його до тоталітарності. Це виникає через перекручення традиційних канонів та відходу від реальних релігійних законів конкретного правителя конкретної держави.

**Перспективи подальших досліджень.** Є підстави стверджувати, що в перспективі вплив ісламського

чинника на світову політику буде поширюватися, тому необхідно продовжувати наукові дослідження в цій сфері задля об'єктивного висвітлення ісламської релігійно-політичної доктрини та пошуку шляхів співпраці з країнами – представниками цієї релігії. Урахування цього досвіду також буде доцільним і для українських реалій, адже іслам, як убачається, стає впливовим фактором і на українську політичну культуру.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Абу Хамід Аль-Газалі. Настанова правителям [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Persien/XI/Gazali/text11.phtml?id=7528>.
2. Борзова Е. П. Культура и политические системы стран Востока : [учебное пособие] / Е. П. Борзова, И. И. Бурдукова. – СПб. : Издательство СПбКО, 2008. – 380 с.
3. Васильев Л. С. История Востока. Том 2 [Електронний ресурс] / Л. С. Васильев. – Режим доступу : [http://society.polbu.ru/Vasiliev\\_Easthistii/Ch09\\_fi.html](http://society.polbu.ru/Vasiliev_Easthistii/Ch09_fi.html).
4. Долгов Б. В. Арабский мир в начале XXI века между демократией и исламом / Б. В. Долгов // Восток (Orient). – 2009. – № 5. – С. 89–99.
5. Ельянов Е. Ислам основные направления, течения и секты [Електронний ресурс] / Е. Ельянов. – Режим доступу : [http://his.1september.ru/2001/40/no40\\_01.htm](http://his.1september.ru/2001/40/no40_01.htm).
6. Коран. Перевод смыслов / Э. Р. Кулиева [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.falaq.ru/quran/kuli/>.
7. Ланд П. Ислам / П. Ланд. – М. : Астрель АСТ, 2003. – 192 с.
8. Ланда Р. Г. Политический ислам: предварительные итоги [Електронний ресурс] / Р. Г. Ланда. – М., 2005. – Режим доступу : <http://www.i-r-p.ru/page/stream-library/index-2147.html>.
9. Малашенко А. Исламская альтернатива и исламистский проект / Алексей Малашенко. – Моск. центр Карнеги. – М. : Изд-во «Весь Мир», 2006. – 221 с.
10. Муаммар Аль-Каддафи. Зеленая Книга [Електронний ресурс] / М. Аль-Каддафи. – Режим доступу : <http://www.lib.ru/POLITOLOG/KADDAFI/greenbook.txt>.
11. Мухаммад аль-Бухари. Сборник достоверных хадисов имама аль-Бухари [Електронний ресурс] / М. аль-Бухари, С. аль-Бухари. – Режим доступу : <http://islamdin.net/bm/sb/index.html>.
12. Насири М. История раннего периода Ислама / М. Насири. – 2008. – 224 с.
13. Полонская Л. Р. Современные мусульманские идейные течения / Л. Р. Полонская // Ислам: проблемы идеологии, права, политики и экономики. – М., 1985. – С. 43–46.

**В. Е. Курилло,**

*Черноморский государственный университет имени Петра Могилы,  
г. Николаев, Украина*

**Д. И. Семусева,**

*Черноморский государственный университет имени Петра Могилы,  
г. Николаев, Украина*

## ПОЛИТИЧЕСКИЙ ВЕКТОР ИСЛАМА

*В данной статье освещаются особенности политического вектора ислама. Автор анализирует главные источники ислама – Коран, Сунны и Шарият и характеризует их влияние на политическую сторону жизни мусульман. Также рассматриваются особенности участия мусульман в политической жизни исламского государства, с точки зрения приписанных норм в первоисточниках ислама. Автор проводит анализ места ислама в политической жизни современных мусульманских стран. Приводятся конкретные примеры политической роли ислама в жизни некоторых исламских государств.*

**Ключевые слова:** ислам; мусульмане; Коран; Аллах; Сунны; исламское государство; умма; политический вектор.

**V. Kurillo,**  
*Petro Mohyla Black Sea State University,*  
*Mykolayiv, Ukraine*  
**D. Semuseva,**  
*Petro Mohyla Black Sea State University,*  
*Mykolayiv, Ukraine*

## THE POLITICAL ORIENTATION OF ISLAM

*Today Islam is a key factor in the internal and external policies of Muslim countries. World politics there is a trend spreading Islamic fundamentalism or otherwise – Islamism. The growing role of the Muslim states in the international arena suggests the importance of the study of political Islam vector.*

*Political side of Islam, as Muslim countries and Western countries is considered by many scientific researchers. Vector directly political Islam and its role in shaping the political life of the Muslim states were considered in less detail. In order to objectively cover Islamic doctrine, in particular their political side needs to define political vector of Islam.*

*In most Muslim countries, Islam permeates all areas of life. The socio-political sphere also controls the main tenets of Islam. At the moment, it is also important to have an idea about the role of Islam in the political life of contemporary Muslim countries.*

*The main primary sources of Islam – the Koran, the Sunna and the Sharia are the main sources of political and legal relations in Muslim countries. Thus, the Qur'an, which is the basis in Islamic countries for state legislation encourages obey their ruler. Ruler (Caliph), according to the original sources of Islam is Allah's vicegerent on earth. Resist the sovereign is to commit a grave sin. Thus every Muslim must enter the Ummah and participate in the political life of their country. The true believers have the right to inform the Emperor about the errors committed by them, but just before taking political decisions.*

*Monotheism of Islam helped create special authoritarians. Religion insists on the definition of human life, which in turn generates a Muslim obedience to authority. On the other hand the importance of the Ummah in the political life of citizens may be regarded as democratic, as put priority social groups. In addition, some positions in the Islamic hierarchy, such as a mullah, are selective. But the general regulation of the Muslim areas of life still confirms inclusive Islam.*

**Keywords:** *Islam; Muslims; Quran; Allah; the Sunnah; Islamic state; the ummah; the political vector.*

**Рецензенти:** *Семенченко Ф. Г., д. політ. н., професор, Херсонський національний технічний університет, м. Херсон;*  
*Бобіна О. В., к. і. н., доцент, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв.*